

798018

VASILE M. ȘERBĂNESCU

Licențiat în Drept și Litere

TEZE ANTREVIZIONISTE

I

Aplicarea principiului naționalităților
și auto-determinării popoarelor prin Tratatul dela
Trianon (4 Iunie 1920) și Actul dela Alba-Iulia
(1 Decembrie 1918)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MOTTO :

1. „Construcția monarhiei habsburgice, nu
răspundea principiului naționalității“.
*Plurimus : Une nouvelle orientation de
notre politique.*
(*Revue de Hongrie, 1922*).
2. „Tratatele din 1919—1920, s'au încheiat
ținând seama de principiul auto-
determinării“.
*Sir Austen Chamberlain (Discurs
în Camera Comunelor, Decembrie 1933).*

BIBL. UNIV. CLUJ

1151 16 V. 1934

CERNĂUȚI 1934

Institutul de Arte grafice și Editură Glasul Bucovinei

EXEMPLAR LEGAL

17988

BCU Cluj-Napoca

RBCFG202000247

BCU Cluj / **270004** / Library Cluj

Onorat auditor

Evenimentele din ultimul timp, care au luat o înfășură neașteptată și care agită omenirea de pe întregul glob, sunt două :

Unul este chestiunea așa zisă a „Revizuirii Tratatelor” — este vorba de tratatele din 1919/20 — chestiune care ne privește în special pe noi Români, fiind vorba de integritatea teritorială a Țării Noastre ;

Altul este de ordin extern, care privește întreaga rasă albă, acea a „Pericolului galben”, din care va trebui să tragem — cel puțin pentru noi — învățăminte de ordin educativ-moral, principii serioase, care stau la baza celei mai puternice națiuni a acestei rase, a națiunii japoneze.

Aceste două chestiuni îmi frământă atât mintea, cât și inima, de mult timp, și mulțumesc din toată inima „Soc. pentru cultura și literatura română din Bucovina”, pentru că mi-a dat prilejul ca în fața D=Voastre, să le expun așa precum cere ideia de dreptate, care trebuie să stea la baza oricărei organizațiuni omeniești, oricât de mică ar fi ea.

Prima chestiune care trebuie să o expun astăzi în fața D=Voastre este intitulată :

TEZE ANTI-REVIZIONISTE

**Aplicarea principiului naționalităților și autodeterminării
popoarelor prin Tratatul dela Trianon și actul dela
1 Decembrie 1918**

Statele învinse în urma războiului mondial, în frunte cu Germania, au pornit o ofensivă serioasă pentru revizuirea

zuirea tratatelor, ofensivă alimentată prin tot felul de mijloace morale și chiar imorale.

În sprijinul acestei teze, partizanii revizionismului aduc următoarele argumente :

1. De ordin economic, prin care se susține teoria lui Fr. Ratzel, că statul se bazează pe spațiu și că acest spațiu nu poate fi limitat în cadrul strâmt al etnografiei, ci el urmează să fie lărgit după nevoile economice.

Starea rea economică de azi — zic ei — nu e decât rezultatul dezechilibrului politic la care s'a ajuns prin aplicarea tratatelor de pace din 1919/1920.

2. De ordin istoric și etnografic, prin care se susține că, organizarea politică dinaintea războiului mondial, era cea mai bună, ca fiind continuarea unei organizări perfecționată cu multe secole înainte și care satisfăcea toate cerințele națiunilor ce se aflau pe teritoriul vechilor așezăminte.

Desigur că argumentele aceste pot fi ușor combătute cu altele contra și care pot ele singure face obiectul unei conferințe documentate.

Trebuie însă să nu se uite că :

Starea rea economică, nu se datorește decât războiului mondial, război provocat de politica intransigentă a Austro-Ungariei în ceea ce privește drepturile popoarelor subjugate și de politica de expansiune a Germaniei. Situația economică de după război este rezultatul unui dezechilibru între prețurile agricole și industriale, în detrimentul celor dintâi, prin :

Raționalizarea și mecanizarea din Statele Unite, Canada, Argentina și Australia ;

Somajul născut din cauza lipsei de lucru la orașe și de aci micșorarea consumului ;

Crearea unei agriculturi proprii în țările industriale, ea făcând parte din pregătirea de război a oricărei țări ;

Cartelarea industriilor pentru menținerea unor prețuri artificiale.

Din punct de vedere istoric și etnografic, Românii din Ardeal sunt cei mai îndreptății, dintre toate națiunile vecine, să hotărască asupra propriului lor pământ, unde ei au avut primele organizațiuni politice de ducate și voievodate și unde ei constituiesc cel mai puternic bloc din punct de vedere etnic.

I. Revendicările Ungariei și mijloacele de propagandă revizionistă ale Ungurilor

Ungaria, după proiectul Lordului Rothermere, cunoscut sub numele de „frontierele Rothermere“ revendică dela România un teritoriu destul de important, cu 879.000 locuitori.

Prin acest proiect se cere a se restitui Ungariei, din teritoriile statelor vecine, aproape 95.000 km p., cu o populație de 5,831.200 locuitori.

După alte proiecte Ungurii revendică nu numai teritoriile locuite de populațiune pur maghiară, ba chiar teritorii locuite de Germani și Ruteni, pe considerentul — zic ei — că aceste naționalități „*au fost silite să accepte fără să fie întrebațe, dominațiunea străină*“.

Vom vedea mai departe, că datele acestea ale ziarului „Magyarsay“ sunt cu totul lipsite de adevăr, prin faptul că Sașii (Germanii) din Ardeal, care formează ca număr, a treia națiune mai puternică, după Români și Unguri, prin adunarea națională dela Mediaș din 8 Ia-

nuarie 1919, au decis în unanimitate, unirea poporului Sas cu România.

Mijloacele de propagandă sunt multiple și Ungaria face sacrificii materiale foarte mari, pentru ca propaganda să pătrundă foarte ușor și să atragă opinia publică mondială de partea ei.

Aceste mijloace sunt :

1. Broșuri de propagandă ireproșabil lucrate și ieftine ca preț .

Dintre acestea putem cita :

a) Albumul revizionist „Dreptate Ungariei“ editat în 5 limbi de către ziarul „Pesti Hirlap“ din Budapesta, prin excelență revizionist:

În acest album printre alte articole putem remarca următoarele :

Chemarea istorică a Ungariei și a statelor ce s'au mărit în detrimentul ei . . . de contele Apponyi, și

Nedreptățile tratatului dela Trianon . . . de Lukács György.

Iar pentru ca să prezinte opiniei publice internaționale, situația din punct de vedere al înarmărilor, tot în acest album se află și un tablou intitulat „16 contra 1“, adică statele micii antante au gata de luptă 16 soldași, pentru fiecare soldat maghiar.

b) Europa la răspântie. Pace sau război ? O carte tipărită tot de ziarul „Pesti Hirlap“, prin care Maghiarii susțin că menținerea actualei politici internaționale duce inevitabil la război, în timp ce revizuirea tratatelor, ar fi singura în măsură să-l evite.

c) În biografia fostului prim ministru maghiar, contele Șt. Bethlen, scriitorul ungar Mikulas Suranyi scrie :

„Este posibil ca ungurii să se împace cu tratatul de pace? . . . și tot el răspunde: „Nici odată, nici pentru un singur moment. Copilul Ungur îndată după nașterea sa tinde spre Cluj, Kosice, Bratislava și Timișoara. Încă în frageda copilărie copilul aude prin minte: *Liniste, răbdare, așteaptă până vei crește și te vei face bărbat. Vezi de te îmbogățește și fii gata pentru ziua mare care vine*“ („Universul“ 9 Ianuarie 1933).

2. Conferințe publice

Sunt foarte cunoscute tuturor conferințele de propagandă ținute la Londra de contele Istvan Bethlen, cu scopul de a induce în eroare opinia publică engleză și chiar internațională, asupra situației din Ardeal.

Răspunsurile juste și precise au fost date la timp de marele cotidian românesc „Universul“ în cursul luni Decembrie 1933.

3. Educația poporului și a tineretului școlar

a) Tot în biografia fostului ministru ungar St. Bethlen, autorul arată că o asociație revizionistă a organizat o anchetă printre elevii claselor a 7-a și 8-a, a școlii medii, punând următoarea întrebare: *Ce mijloace ar putea fi îndeplinite pentru reînnoirea Ungariei antebelice?*

Care credeți că a fost răspunsul?

Unii — și anume cei mai mulți — au răspuns că *vechile granițe trebuiesc reînnoite prin supremație culturală și muncă diplomatică;*

Alții — cei mai puțini — 4—5 elevi, au răspuns că *granițele trebuiesc reînnoite cu furci și topoare.*

Autorul încheie acest pasaj arătând că: *„ar fi fost mai bine dacă acești băieți de 16—17 ani, Unguri înfo-*

cați și nedomesticiți, ar flutura simbolul spadei însângerate și ar oferi tinerile lor vieți pentru Transilvania și Carpați“ („Universul“ 9 Ianuarie 1933).

b) În cărțile de clasa 3-a, școli primare din Budapesta, aprobate de Ministerul Instrucțiunii cu No. 38.171/1927, se află o ilustrațiune în care se descrie lupta Ungurilor cu Români. La atac ei strigă : „Tae=l Ungure, tae=l ! Doamne ajută !“

c) În geografia de clasa 2-a a școlilor primare superioare, aprobată cu No. 70.088/1922 de Ministerul Instrucțiunii, Ungurii prezintă țările vecine lor, Cehoslovacia, România și Iugoslavia, fără teritoriile obținute prin tratatul dela Trianon.

d) Într'un manual de clasa 1-a, aprobat cu No. 76.656/1925 de Ministerul Instrucțiunii se află trei hărți : Una reprezentând „Ungaria antebelică“, „Trecutul“ ; a doua „Ungaria actuală“, „Prezentul“ și a treia „Ungaria istorică“, „Patria Ungară din viitor“.

4. Excursii și congrese

În anul 1922 s'a ținut la Viena, conferința Uniunii interparlamentare, la care au participat reprezentanții a peste 60 de țări. Cu această ocazie, Ungurii au căutat să puie în discuție chestiuni politice și în special chestiunea minorităților din statele succesoare, din care cauză, reprezentanții Micei Înțelegeri, au refuzat să participe la ședință. Chiar deputații socialiști din țările apusene, s'au opus acestui fel de propagandă și au protestat contra acestei politici.

Pentru ca să răspândească atmosfera creată contra lor, Ungurii au invitat pe toți parlamentarii să viziteze Ungaria. Din 340 au acceptat invitațiunea numai 120.

Când acești excursioniști au intrat în Ungaria, prima grijă a Ungurilor a fost să le arate vagoanele cu refugiați din statele succesoare, pe lângă primirea grandioasă ce le-au făcut-o.

În 1925 d-l Szölessy Laszló, șeful secției de propagandă, a organizat o excursie în Italia, Olanda și Anglia, cu scopul numai de a face propagandă și a câștiga noi simpatii.

Rezultatele acestui fel de propagandă, îl vedem chiar astăzi, căci într'adevăr ei au câștigat multe simpatii.

În anul 1933 Ungurii au provocat o întrunire a Comitetului executiv al Federației internaționale a ziariștilor în capitala Ungariei, la Budapesta. Cu această ocazie s'a intensificat propaganda, însă în mod indirect, prin ajutorul colegilor străini, atrași pentru cauza revizionistă.

5. Femeile

Nu au cruțat nici un mijloc și nu au renunțat nici la sexul frumos, pentru cauza revizuirii.

Astfel au fost întrebuințate pentru propagandă următoarele :

În Italia, scriitoarea Veszi Margit ;

În Anglia, contesa Szapari ;

În America, studenta Becze Anna ;

În Franța, chiar pe nora unuia dintre cei mai mari oameni politici ai Franței, născ. sub numele de Milnay Ida ¹⁾.

6. Hărți etnografice, dubioase și insinuante

Pentru ca să prindă și mai bine propaganda în străinătate, au răspândit următoarele hărți :

a) O hartă etnografică cu delimitarea teritoriilor din

¹⁾ „Universul” 25 Noembrie 1933.

Ardeal ce ar fi locuite de o populațiune... majoritară maghiară și care e complet în contradicție, chiar cu datele statistice maghiare dinainte de război.

Toată granița de Vest a Transilvaniei — după indicațiile acestei hărți — și anume județele: Satu-Mare, Sălaj, Bihor și Arad, sunt arătate că au o populațiune majoritară maghiară. Voiu preciza mai departe, cum din contra, chiar după datele lor dinainte de război, populațiunea majoritară e cea română, iar nu cea maghiară.

b) O hartă etnografică a Ardealului în care toate teritoriile însemnate cu negru sunt prezentate de Unguri ca nelocuite. Din ea se poate ușor constata că regiunile Făgărașului, Sibiului, Hunedoarei și ținutul Moșilor, unde sunt locuite numai de Români, sunt prezentate ca pustii. Comparându-o cu harta d-lui De Martonne, veți vedea cât de gravă mistificare și abatere dela cele mai elementare reguli ale științei.

c) Pentruca să influențeze și mai mult asupra oame- nilor politici din Occident, Ungurii au mai scos două hărți, în care arată ce ar mai fi rămas din Franța și Anglia dacă la încheerea păcei li s'ar fi răpit — zic ei — în proporție aceleași suprafețe.

Franța ar fi trebuit să fie redusă la 1/3, căci restul teritoriului ar fi revenit Spaniei, Italiei, Germaniei și Angliei.

Anglia ar fi trebuit să fie redusă la mai mult de 1/3, restul teritoriului revenind Franței, Germaniei, Norvegiei și Statelor-Unite.

7. Presa

a) Ziarul „Daily Mail” proprietatea Lordului Rothermere printr'o serie de articole, menține spiritul de propagandă revizionistă încă treaz.

b) Ziarul „Pesti Hirlap“ în ultima zi a Congresului comitetului executiv al ziariștilor, a publicat un articol, prin care atacă Tratatul dela Trianon, acuzând că la conferința Păcei s'a lucrat prin minciună, fraudă și înșelăciune. Iată câteva pasagii :

„Trianonul în loc să nască liniștea și fericirea în valea Dunării de mijloc, a situat în inima Europei o serie de focare de incendiu. Trianonul n'a fost o catastrofă numai pentru Ungaria desmoștenită și condamnată la crucificare, dar și pentru toate popoarele care de secolă trăiau împreună cu Ungurii. Desmembrarea nejustificată a Ungariei milenare distrugând unitatea geografică și economică cea mai perfectă din lume... și mai departe... națiunile care au despuiat Ungaria, veghează cu arma în mână prada dela Trianon și dacă va fi nevoie, vor arunca lumea în flăcări, numai ca să păstreze cât mai mult timp, teritoriile pe care le-au cucerit prin fraudă, înșelăciune și prin minciună la conferința păcei ²⁾).

Întrun cuvânt Ungurii utilizează toate mijloacele de propagandă posibile, pentru ca scopul ce și l'au propus — Revizuirea Tratatelor — să se poată face cât mai repede, în avantajul lor ³⁾.

²⁾ „Universul“ 18 Iunie 1933.

³⁾ Acelaș lucru se întâmplă și cu Germania care se servește de mijloace și mai interesante :

În anul 1920 a scos o serie completă de mărci reprezentând coloniile germane pierdute prin tratatul dela Versailles formată din 10 buc. : Deutsch=Neu=Guinea; Deutsch=Ostafrika; Deutsch=Südwestafrika; Kamerun; Karolinen; Kiautschou; Marianen; Marschall=Inseln; Samoa și Togo.

În anul 1925 a scos o serie de 6 mărci de propagandă, reprezentând vederi și stabilimente publice, dintre cele mai importante, din cele 6 regiuni ale teritoriului german, pierdute în urma războiului mondial. Pe fiecare marcă se află inscripția „Verloren doch nicht vergessen“. (Ceeceși pierdută nu trebuie uitată).

II. Rezultatele propagandei ungare în străinătate

1. În Anglia

În special propaganda făcută de Lordul Rothermere ⁴⁾, care fiind proprietarul a două ziare engleze „Daily Mail“ și „Weekly Dispatch“ a avut răsunet în sufletele impresionabile ale multor Englezi. Conferințele ținute în ultimul timp de contele Bethlen la Londra, n’au făcut decât să întărească și mai mult această propagandă, atrăgând de partea Ungariei o serie de intelectuali, care și-au dat cu multă ușurință adeziunile lor pentru revizuire. Printre aceștia pe lângă cei 168 deputați din camera Comunelor, putea cita pe D. Churchill, D. Macdonald și D. Gilbert Murray, profesor la Universitatea din Oxford.

Contra acestei propagande, a unor idei periculoase în primul rând pentru Anglia, s’au ridicat o seamă de personalități, printre care putem cita :

a) Sir Austen Chamberlain, care luând cuvântul în Camera Comunelor, în luna Decembrie 1933, a arătat că :

Tratatele — este vorba de cele din 1919/20 — s’au încheiat ținându-se seama de **principiul auto-determinării** ;

⁴⁾ Se cunoaște de toată opinia publică internațională, documentele senzaționale publicate relativ la obligația de a se plăti prințului de Lichtenstein, suma de 300.000 lire sterline, a doua zi după apariția în „Daily Mail“ a unui articol inaugurând propaganda pro-germană a presei Northcliffe pentru redarea coridorului polonez. Ba mai mult, se luase chiar angajamentul că dacă coridorul va fi predat în 30 de luni se va plăti aceleași persoane încă 600.000 lire sterline (340 milioane lei).

Cui trebuiau înmânate aceste sume ? Desigur că lordului Rothermere care era proprietarul ziarului și care activa intens în această propagandă.

Situația politică creată în urma tratatelor, a corespuns sentimentelor națiunilor în chestiune;

Nu se putea trage frontiere fără să rămână minorități de o parte și de alta;

Frontierele au fost trase cât mai corect cu putință, în raport cu situația geografică și interesele popoarelor în chestiune.

b) Lordul Balfour, în ședința Camerii Comunelor din 1920 a declarat:

„Comisia de experți desemnată de conferința Păcii, a fixat frontiera între România și Ungaria, după cercetări amănunțite și bine cugetate și cu dorința sinceră de a crea o frontieră dreaptă pentru toate părțile“.
(„Universul“ 28 Decembrie 1933).

c) Lordul Neston, președintele secției geografice din „Asociația Britanică“, la un congres a combătut ideea revizuirii tratatului dela Trianon; spunând că :

Tratatul dela Trianon este conceput pe baze geografice și etnografice;

Membrii din comisuni și subcomisuni, ce au studiat actualele frontiere, au avut frumoase cunoștințe de geografie, prin faptul că :

Geografia a arătat că în trecut Polonia a avut acces la mare, iar Prusia a putut progresa și izolată;

Orașul Bratislava, în urma tratatelor, a prosperat;

Ținuturile rutene cele mai sărace din vechea Ungarie, au putut progresa mai bine, sub actuala administrație.

d) D. Wickham Steed, publicist englez, un mare prieten al Românilor, în prefața unei lucrări a D-lui prof.

Moroianu din Cluj, scrie: „*În ciuda defectelor lor Tratatelor de pace au acest mare avantaj: Ele au redus în proporții foarte considerabile, numărul popoarelor supuse unui jug străin. Ele au creiat România Mare, Cehoslovacia, noua Polonie și Iugoslavia*“.

După ce arată că Briand la Adunarea Soc. Națiunilor din 1918, a făcut o observație justă când 'a spus că soarta minorităților de astăzi nu se poate compara cu soarta popoarelor oprimate din Europa antebelică, continuă . . . „*când Românii din Transilvania au fost maltratați de Unguri, Polonii de Prusieni și Ruși, nu exista nici o instituțiune, nici un tribunal internațional, care să asculte plângerile victimelor*“.

e) D. John Simon fiind întrebat în Camera Comunelor dacă va prezenta soc. Națiunilor un proiect pentru revizuirea tratatului dela Trianon, a răspuns categoric „*Nu*“.

Iată că în fața neadevărurilor istorice, se ridică în Anglia adevărații oameni de știință, adevăratele personalități politice, care combat cu cea mai mare tărie politica revizionistă, menită să ducă fatal la război, căci națiunile scăpate de jugul milenar, nu vor mai permite nimănui să dispue de soarta lor.

2. În America

Unul dintre cei mai aprigi susținători ai revizionismului este D. Borath, președintele comisiunii pentru afacerile streine a Senatului Statelor Unite. D=sa propune să se restituie Ungariei toate teritoriile ce i=au aparținut până la 1918, printr'un nou statut teritorial.

Acı ca și în Anglia s'au găsit oameni de știință care să combată științificește aceste aberațiuni. Printre aceștia putem cita:

a) D. David Miller, care în 1919 a făcut parte din delegația americană la Conferința Păcii, ca expert-secretar și care a publicat toate actele și discursurile ce au avut loc în comisiuni și subcomisiuni, în 20 volume. În volumul al 5-lea al memoriilor sale, publică memoriul guvernului american, adresat către Marile Puteri la 29 Oct. 1918, unde în paragraful relativ la Ungaria spune: ... „o guvernează tot acei Unguri, care se năzuiesc să împiedice separarea teritorială a naționalităților. Guvernul Statelor Unite, însă stă pe baza celei mai stricte unități și independențe naționale, voind să servească acest principiu, în chip firesc, cu ocrotirea minorităților naționale, cu asigurarea drumului liber spre mările Adriatică și Neagră și cu promovarea formării unei alianțe între statele Europei Sud-Estice”. („Universul“ 4 Noembrie 1933).

b) D. Philippe W. Wilson, care a publicat în ultimul timp în revista „România“ din New-York, un articol sub titlu „Opiniuni americane împotriva revizuirii tratatelor“⁵⁾. D=sa după ce face considerațiuni generale asupra populației arătând că Transilvania nu pare Ungară, ci Română și Germană și că Ungurii sunt aglomerați în centrul Transilvaniei, departe de frontiera Ungariei, încheie aceste considerațiuni spunând:

„Ei (Ungurii) nu pot fi redați decât numai dacă vor fi cuprinși și Românii care-i despart. Atunci în timp ce se eliberează o minoritate, se bagă în robie alta mai numeroasă“.

Mai departe D=sa discută problema minorităților din punct de vedere internațional, din care extragem:

„Această problemă este mondială și perpetuă;

⁵⁾ „Universul“ 25 Decembrie 1933.

Ea este acută în regiuni foarte deosebite una de alta, ca Palestina, Tirol, Italia și India ;

Cel mai tipic exemplu este problema tratamentului Evreilor, care dela Egipt și până astăzi, ei au trăit sub tot felul de hărți și necazuri. Orică schimbare în harta Europei nu le folosește, căci cu schimbări de hărți nu se ajută minoritățile, ci numai printr'un tratament just, care constă din aplicarea aceluiași drepturi civile, religioase, culturale și al proprietății, prevăzute în constituția Statelor-Unite.

Mai departe autorul se declară net contra revizuirii tratatelor scriind : „*Adevărata soluție a problemei minorităților e prin urmare, pe un drum cu totul altul decât acela al revizuirii teritoriale ; nu prin ruperea tratatelor, ci respectându-le și puiându-le în aplicare*“.

În chestiunea Transilvaniei, susține că trebuie să se facă o distincție între literatura sinceră și cea dată în public cu aviditate, ca muniție pentru campania revizionistă. „*Drama Transilvăneană nu trebuie privită prin prisma amănuntelor disproporționate și răutăcioase ; perspectiva — trecută, prezentă și viitoare — trebuie să fie văzută ca un întreg*“.

După ce trece în revistă întreg Ardealul arătând că până la 1848 drepturile politice aparțineau numai Secuilor și Sașilor, minoritatea românească nefiind recunoscută, încheie cu următoarele cuvinte foarte drastice : „*Oricât de regretabile puteau fi efectele schimbării de persoane, faptul e consumat. Mortul nu se mai întoarce din groapă. A sugera că aceste urmări ale unui război crunt — de care oricine ar fi vinovatul, România nu poate fi acuzată în nici un caz — ar putea fi micșorate numai decât prin schimbarea frontierelor României, este pur și*

simplu stupid. E singurul cuvânt de caracterizare a unei politici atât de nepractice“.

3. În Franța

Acei care fac parte din tabăra Revizioniştilor, sunt prea puțini la număr și care nu pot conta, nefiind personalități de seamă, ci mai mult agenți ai inamicului de ieri, care atrași de sutele de milioane de franci francezi, ce li s'au pus la dispoziție, au uitat îndatoririle lor către Patrie.

Marele aventurier Alexandru Stavisky, șeful propagandei revizioniste maghiare, a reușit ca în 1930 să pue bazele „Blocului deputaților maghiaro-fili“, bloc format din elemente ale partidului social-democrat și din cele ale extremei stânga, având ca mijloace de acțiune coloanele ziarelor „Volonté“ și „Populaire“.

Afacerea Stavisky este încă vie în mintea tuturor; aci ca și în alte împrejurări, s'a putut constata reaua credință a unora dintre străini, pentru a vărsa veninul discordiei, între frații de acelaș sânge și cu acelaș ideal.

Escrocheria fiind dată pe față, prin sinuciderea aventurierului, nu voiu insista asupra lor, ci trec direct asupra categoriei a 2-a, la acele personalități recunoscute, care fac parte din tabăra cea mare a Antirevizioniștilor.

Iată câteva din ideile acestor mari personalități :

a) D. A. Aulard, marele istoric, zice : „Populațiunile pe care tratatul dela Trianon le-a desprins de Ungaria, sunt în majoritate nemaghiare. Dacă le-am pune din nou sub jugul Ungariei, n'am face decât să restabilim o stare de lucruri tiranică, o stare de lucruri contrară dreptului ginților, așa cum soc. Națiunilor se străduiește s'o cōstitue“. („Dimineața“ 2 Decembrie 1932).

b) D. Emile Haumant, profesor la Sorbona, după ce atrage atențiunea asupra scopului pe care-l urmăresc Ungurii, prin casta lor diriguitoare, să restaureze „regatul Sf. Ștefan”, cu centralismul său, cu asuprirea minorităților, cu feudalismul său, încheie spunând că „ar fi o mare greșală pentru statele successorale să încurajeze prin concesiuni o stare de spirit ce nu poate produce, decât aceleași rezultate ca altădată”. („Dimineața” 2 Decembrie 1932).

c) D. M. Charles Seignobos, profesor la Sorbona, susține că :

Revizuirea tratatelor ar avea ca rezultat turburarea și neliniștea întregii Europe ;

Nu există nici un principiu care ar servi de călăuză pentru revizuire.

D=sa făcând aluzie la propaganda Lordului Rothermere, atrage atențiunea asupra consecințelor incalculabile la care va duce ea, zicând „puterea pe care o dau Lordului Rothermere averea sa și proprietatea ziarelor sale, nu-l îndreptățește să propue o operație, ale cărei consecințe el nu le poate calcula”. („Dimineața” 2 Decembrie 1932).

Iată deci că în fața unui neadevăr istoric, se ridică adevărații oameni de știință, adevăratele personalități și susținători ai ideii de drept, combătând cu cea mai mare tărie și cea mai frumoasă documentare, politica revizionistă, menită să ducă fatal la război. Națiunile scăpate de jugul milenar, națiunile care nu au cunoscut libertatea politică și individuală, națiunile care au fost constrânse la cea mai degradantă desnaționalizare, nu vor mai permite niciodată străinilor, să dispue de soarta lor.

III. Principiul naționalităților și autodeterminării popoarelor.

Situația actuală a Transilvaniei nu este decât rodul marelui principiu al naționalităților și autodeterminării popoarelor, principiu aplicat atât în Tratatul dela Trianon din 4 Iunie 1920 cât și prin actul dela Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918, când reprezentanții poporului Român din Transilvania și părțile ungurene au hotărât Unirea cu Patria Mamă.

Până la revoluția Franceză din 1789, existau următoarele teorii la baza formării Statelor :

Teoria frontierelor naturale, adică a limitelor geografice pe care le indica chiar frontierele naturale ale statelor, și Teoria echilibrului de forțe, care și-a ajuns apogeul în congresul dela Viena din 1815, în urma înfrângerii lui Napoleon, de puterile unite de atunci, Anglia, Prusia, Austria și Rusia.

Revoluția Franceză, scoate însă la iveală o nouă teorie, acea a Naționalităților și Autodeterminării popoarelor, acea prin care fiecare națiune e în drept să dispue de soarta ei, de viitorul ei. Cele trei mari noțiuni care au împodobit steagurile revoluției — libertate, egalitate și fraternitate — stau la baza acestei noi teorii.

Această nouă teorie a pătruns repede printre națiuni și astfel s'a creiat Grecia în 1823, România la 1856 și Italia la 1859.

Principiul acesta a fost formulat într'o doctrină, de ilustrul profesor de drept internațional, italianul Mancini, cu prilejul deschiderii cursului său de drept al ginților la Universitatea din Torino, în 22 Ianuarie 1851 :

„Această doctrină se rezimă pe corespondentul care trebuie să existe între un Stat și națiunea care îl compune, conform căreia se susține că naționalitățile, adică grupările naturale stabilite între indivizi, prin comunitatea de origină, de rasă și limbă, constituiesc persoane de drept internațional, iar în ceea ce privește Statele acestea, n'ar fi decât coercițiunea artificială a dreptului pozitiv și ele nu se găsesc constituite într'un mod rațional, decât dacă ele corespund naționalității, care le alcătuiesc.

Consecințele acestei teorii sunt :

Dreptul pentru naționalități de a se constitui în comunități organizate, ca State ;

Dreptul pentru Statul atare constituit, de a-și anexa toate acele teritorii, pe care combinațiunile diplomatice le-au atribuit pe nedrept altor State, deși în populațiunea lor intră indivizi, care n'au aceeași comunitate de origină, de rasă sau de limbă“⁶⁾.

În a doua jumătate a secolului al 19-lea, în timp ce unele națiuni căutau să-și consolideze situația lor internă, națiunea română din vechiul regat, lupta pentru neatârnamare, iar cea din Ardeal, sub presiunea unei politici „a outrance“ de maghiarizare, se svârcolea în cele mai cumplite chinuri ale desnaționalizării.

Ca să ne dăm seama care era situația Românilor din această epocă, redau mai jos un pasaj dintr'un articol al Lordului Edmund Fitzmaurice, fost subsecretar de Stat la departamentul Afacerilor Streine Britanice, în al 3-lea cabinet Gladstone 1882—1885 și apoi ministru de ex-

⁶⁾ G. Plastara, „Manual de dr. intern. public“ Búc. 1927 pag. 103.

terne, articol scris în „Pall Mall Gazette“, din Londra în 1890:

„Ungurii, mai ales — scrie autorul — urmăresc o politică violentă și oarbă față de naționalitățile supuse Coroanei maghiare, și îndeosebi împotriva Românilor. Politica aceasta imprudentă și cu consecințe fatale, a mers atât de departe, încât nu ezit să afirm, la nevoie pot chiar să fac dovadă, că dacă azi sunt pericole pentru Tripla=Alianță și pentru pacea Europeană, ele se găsesc în Transilvania, unde atitudinea provocatoare a minorității maghiare împotriva Românilor, poate să provoace dintr'o zi în alta, turburări sângeroase și cu urmări incalculabile...“ („Universul“ 30 Dec. 1933.)

Cât de clar văzător a fost acest mare om de Stat; ce bine a cunoscut el situața din Transilvania; cât de precis a prognosticat el viitorul poporului Român din Transilvania. Războiul Mondial și urmările lui cu stabilirea noilor granițe au arătat-o pe deplin.

În Ianuarie 1912, deputatul Carl Lindhagen, primarul orașului Stockholm, sprijinit de alți 16 deputați, au prezentat Camerei suedeze o propunere, prin care cerea să se acorde dreptul de autodeterminare națiunilor asuprite, ar ca încheiere „să se asigure pe veșnicie dreptul națiunilor de a=și hotări singure de soartă“ ⁷⁾.

În Ianuarie 1915, D=1 Seipel, profesor la școala politehnică din Zürich (Elveția), după ce combate ideile întemeiate pe forța materială și pe dreptul unei rase de a stăpâni asupra celorlalte, susținând că toate acestea sunt contrare ideii naționale elvețiene, concludă că ideia pe care poporul elvețian trebuie să o reprezinte în lume este „dreptul

⁷⁾ Annales des Nationalités, Paris, No. 4, 5, 1912.

popoarelor oricât de mici ar fi ele, de a=și hotărî libere de soarta lor“⁸⁾.

La conferința Naționalităților din Iunie 1915, convocată din inițiativa asociațiunii „L'Union des nationalités“ sub președinția D-lui Painlevé, s'a ajuns la următoarea definiție: „*Naționalitățile sunt fapte naturale, datorite factorilor biologici și istorici, care trec peste bunul plac al oamenilor de a le putea nesocoti sau modifica în mod absolut*“.

În anul 1917 izbucnește revoluția, atât în Austro-Ungaria cât și Rusia. Evenimentele încep să se precipite și orice încercare de a menține ordinea, din partea vechilor administrații fură zadarnice.

În Rusia guvernul revoluționar printr'o proclamație declară că „*lasă la libera hotărâre a poporului, grija de a hotărî în acord cu aliații, toate chestiunile privitoare la războiul mondial și la încheerea lui*“. Mai departe guvernul provizoriu se angaja... „*Rusia liberă nu are de scop să stăpânească alte popoare, să le răpească patrimoniul național și nici să ocupe cu forța teritorii străine, ci să stabilească o pace trainică, pe baza dreptului popoarelor de a=și hotărî soarta*“⁹⁾.

În mesajul președ. Wilson din 8 Ianuarie 1918, printre altele la punctul 10, spune: „*Popoarele Austro-Ungariei, cărora le dorim un loc ocrotit și garantat printre națiuni, va trebui să li-se dea cel mai larg prilej de dezvoltare autonomă*“. Iar în mesajul dela 12 Februarie 1918, același Președinte, reclamă:

⁸⁾ La Suisse et la Guerre, collection „Pages d'histoire“ 1914—1915, Paris, ed. Berger-Levrault.

⁹⁾ La Société des Nations, Edgard Milhaud, Paris, pag. 171—172.

La punctul 2: „Nu se va face târg pe seama popoarelor sau a provinciilor“.

La punctul 3: „Orice soluționare teritorială implicată prin faptul războiului, va trebui să se facă în interesul și pentru folosul populațiilor respective“.

La punctul 4: „Toate năzuințele naționale bine clarificate, vor fi satisfăcute în chipul cel mai simplu cu putință . . .“.

Ofensiva aliaților pe toate fronturile și în special cea de pe frontul occidental, duc puterile centrale la cea mai cumplită înfrângere pe care o cunoaște istoria. Ziua de 11 Noembrie — Armistițiul — este primită în toată lumea cu cea mai mare satisfacție; este ziua în care începe o nouă eră în Europa, este ziua când se așteaptă verdictul dreptății istorice. La Paris se formează comisiuni și subcomisiuni, care să studieze în amănunt toate litigiile dintre Națiuni și să hotărască noua lor viață.

Subcomisiunea instituită pentru fixarea graniței noastre cu Ungaria și prezidată de Domnul André Tardieu, a lucrat cu cea mai mare imparțialitate și și-a depus raportul la 8 Mai 1919. În special Englezii și Americanii din această subcomisiune, pe tot timpul cât au ținut lucrările și ședințele, au refuzat orice contact cu aliații, pentru ca hotărârile luate să fie cât mai conforme cu realitatea și cât mai drepte.

Astfel încheierile acestei subcomisiuni au fost întărite prin **Tratatul de la Trianon**, semnat la 4 Iunie 1920 de părțile contractante și ulterior ratificate de Parlamentele țărilor respective.

Pentru a ne da seama de ideea de dreptate ce a călăuzit pe membrii subcomisiunii, în cece privește apli-

carea principiului naționalităților, iată care era situația demografică la acea dată :

Români	2,930.000
Unguri	1,500.000
Germani	539.000
Evrei și alții	182.000

Deci 57,3^o/o Români și 43,7^o/o Minorități.

În ceea ce privește situația Românilor din întreaga Țară față de Minorități, iată rezultatul recensământului din 1920 ;

La o populație totală de 16,500.000 locuitori aveam :

Români	74 ^o /o
Unguri	8,4 ^o /o
Evrei	5 ^o /o
Germani	4,3 ^o /o
Ruteni	3,3 ^o /o
Bulgari	1,4 ^o /o
Turci	1 ^o /o
Alții	2,5 ^o /o

În concluzie în anul 1920 la o populație de **Români de 74°/o** corespundea **26°/o minorități.**

Aceasta era situația la încheierea tratatului dela Trianon și ne putem mândri că din acest punct de vedere — demografic — situația noastră era cea mai bună, față de Polonia și Cehoslovacia.

Într'adevăr :

Polonia avea :

Polonezi	68 ^o /o
Minorități	32 ^o /o

Cehoslovăcia avea :

Cehi și Slovaci .	65,5 ^o /o
Minorități	34,5 ^o /o

Pentru ca să ne convingem, că actuala frontieră între România și Ungaria, a fost fixată, ținându-se seama de principiul naționalităților, iată situația demografică a județelor care limitează această frontieră :

1. Jud. Satul Mare

În teritoriul care ne aparține prin trasarea noiei frontiere a rămas o populație de 307.834 loc., cecece reprezintă 75,67^o/o din populația întregului județ din 1914.

După recensământul din 1923 s'a găsit în acest județ o populație de 368.694 loc., repartizați astfel :

Români	197.291
Unguri	94.600
Germani	37.300
Evrei	36.687
Alții	2.816

2. Jud. Bihor

În teritoriul care ne aparține prin trasarea noiei frontiere a rămas o populație de 485.903 loc. după recens. din 1910, cecece reprezintă 72,88^o/o din populația întregului județ din 1914.

După recens. din 1923 s'a găsit o populație de 513.368, repartizată astfel :

Români	305.570
Unguri	167.031
Germani	3.000
Evrei	28.667
Alții	9.600

În privința situației demografice a acestui județ, D. Teodor Neș, Preș. Asociației culturale „Astra” din Bihar, ne dă într’o scrisoare adresată d-lor Seton Watson și Wickan Steed, amănunte de o deosebită importanță, amănunte bazate pe documentele pur ungăre și din care reiese că dincolo de granița actuală, au rămas încă sate cu majoritatea populației Români, cum sunt :

Bedu . . . 90⁰/₀ ; Peterd . . . 70⁰/₀ ; Jaca . . . 80⁰/₀ ; Vekerd . . . 90⁰/₀ ; Sacal . . . 100⁰/₀ ; Micherechiu . . . 100⁰/₀.

Aceste date sunt luate din cartea ungarului Balogh Pal, publicată de Ministerul Instrucțiunii din Budapesta la 1901, pag. 860—869 („Universul” 10 Ianuarie 1934).

3. Jud. Sălaj

După o lucrare a lui E. A. Bielz, publicată în 1857, populația acestui județ era formată din :

Români . . . 114.358
Unguri . . . 50.080
Evrei și alții . . . 9.141

Orașul Careii Mari, până la 1880 a fost un centru cultural, locuit numai de Români. După această dată el a început să fie maghiarizat de Unguri. Deasemenea comunele dimprejur toate erau locuite de Români.

Astăzi populația județului numără peste 75⁰/₀ Români.

4. Jud. Arad

După recensământul din 1923 avem :

Români . . . 243.697
Unguri . . . 98.700
Germani . . . 34.200
Evrei 9.213
Alții 16.493

Aceasta este situația județelor de frontieră și actuala graniță a fost recunoscută înainte de Răsboiul Mondial de către Contele Ștefan Tisza, Contele Ștefan Bethlen și Varghia Gyula, membru al Academiei Ungare¹⁰).

Ca să ne dăm mai bine seama de ușurința cu care Ungurii propagă ideile lor, lipsite de adevărul științific, permiteți-mi să arăt cum numai într'o singură lucrare, în cartea de propagandă intitulată „Dreptate Ungariei“ găsim trei articole care ne prezintă trei statistici deosebite cu privire la populația ungurească din Ardeal.

În articolul intitulat „Nedreptățile Tratatului dela Trianon“ de Lukács György, se cifrează populația ungurească la 2,600.000.

În aceeași lucrare la pag. 92, D. Horváth Jenő, cifrează numărul Ungurilor la 1,879.231.

În articolul „Chemarea istorică a Ungariei și Statele ce s'au mărit în detrimentul ei“, de Contele Apponi, la pag. 16, Ungurii sunt cifrați la 1,700.000 („Universul“ 19 Noemvrie 1932).

Rog, Onoratul auditor, să aprecieze valoarea documentară a acestor lucrări de propagandă, care nu fac altceva, decât să mistifice adevărul. Credem că nimeni nu poate admite ca adevărații oameni de știință, să ducă la concluziuni diferențiere până la cifra de 900.000 locuitori.

Iată deci că din punct de vedere demografic Românii din Ardeal sunt în majoritate, față de întreaga populație și formează un bloc destul de puternic, fiind de două ori mai mulți la număr chiar față numai de Unguri.

Aceasta este situația, fără să se fie seama că o foarte bună parte a populației din Ardeal o formează

¹⁰) „Universul“ 17 Decemvrie 1933.

Secuii și fără să se fie seama că o foarte mare parte dintre Românii din Ardeal, cu fost secuizați și maghiarizați cu forța, prin vitregia vremurilor, pierzându-și limba și naționalitatea.

Oare pentru care motiv Ungurii numără printre populația maghiară și pe Secui, când se știe prea bine că până la Tratatul dela Trianon, Secuii erau considerați de către ei ca o națiune cu totul aparte și deosebită întocmai ca și Sașii? Desigur că să-și mărească numărul conașionailor lor, în defavoarea Românilor.

În ceea ce privește secuizarea Românilor, s'a urmărit cu cea mai mare perseverență cuvintele lui Kossuth, care zicea că : „*Naționalitatea și limba sunt mai scumpe decât libertatea, căci libertatea pierdută se poate câștiga, iar naționalitatea niciodată* ¹¹⁾“. În această privință voi da câteva exemple dintre nenumăratele cazuri.

În urma unei anchete a Ministerului Instrucțiunii Publice, făcută prin d-l Inspector G. Șerban, de a se cerceta o cerere a locuitorilor din Micfalău — de lângă băile Malnaș — jud. Trei-Scaune, prin care se cerea înființarea unei secții maghiare pe lângă școala primară de Stat, s'a putut constata că majoritatea populațiunei din această comună, a fost de naționalitate română, dar secuizați în decursul timpurilor.

După statistica ungară din 1910, comuna avea 1570 locuitori dintre care :

Maghiari . . .	1.557
Germani . . .	2
Români	6
Evrei și alții . .	5
Total . . .	1.570

¹¹⁾ I. Fîloru „Istoria Românilor“ 1928, pag. 380.

Din aceeași statistică pe confesiuni religioase rezultă :

Romano-Catolici	504
Reformați	133
Evangheliști	5
Unitari	4
Mozaici	6
Ortodoxi	918
Total	1.570

Întrucât Secuii nu au fost niciodată de religieune ortodoxă, rezultă că cei 918 de mai sus, au fost Români iar nu Secui.

Chiar numirile de Șerban și Nyegrea date unor Secui, ne indică nume curat românești, dintre șerbii sau iobagii de pe vremuri, din care categorie Secuii nu au făcut parte niciodată ¹²⁾.

O altă categorie de Români secuizați sunt cei care odată cu limba au fost convertiți să-și piardă și religieuna, cum este cazul celor din regiunea Malnaș, Bicsadul Oltului acest județ.

Acelaș lucru s'a întâmplat cu Români din ținutul Giurgeului, jud. Ciucului : „Din 12 comune de Români, situate între Secui — scrie revista Transilvaniei No. 9 din 1911 — aproape jumătate sunt maghiarizați, iar celelalte sunt amenințate dintr'o generație în alta, să se înstrăineze de trupul neamului nostru“.

Dar, care a fost mijlocul de desnaționalizare ? Răspunsul este categoric : Armata. Ungurii înaintau pe câte un Român, până la gradul de plotonier, căruia îi oferea o serie de avantagii materiale și în special pământ pentru

¹²⁾ G. Popa Liseanu „Secuizarea Românilor“.

agricultură, dacă reușea să maghiarizeze un grup de 40—50 Români¹³⁾). Astfel s'a putut desnaționaliza ținuturi întregi.

Iată deci, cum chiar în numărul de 1,500.000 populație maghiară în Ardeal, intră atât Secuții, cât și o parte dintre Români secuizați cu forța, care erau considerați în afară de legile lor politice și care nu aveau altă mângâiere, decât că legea naturală va readuce la normal toate aceste anormalități și că vor fi și ei odată liberi pe pământul, stropit de atâtea ori, cu sângele strămoșilor lor.

În concluzie din cele rezultate până aci rezultă că **Principiul Naționalităților** a fost aplicat în mod normal prin Tratatul dela Trianon și deci tot normal era ca actualul teritoriu al Ardealului să fie atribuit României, întrucât majoritatea populației din Ardeal, o formează națiunea română în număr de aproape 3 milioane.

Să trecem acum la a doua parte a acestui principiu, aceea a **Autodeterminării Popoarelor**, și să vedem dacă și aceasta a doua parte, a fost aplicată prin actul dela 1 Decembrie 1918.

Punctul de plecare al acestui principiu, îl forma declarația din 1918, a d-lui Wilson, care suna astfel: *„Trebuie să se acorde cea mai largă satisfacție, tuturor aspirațiilor naționale bine precizate; se va evita de a se introduce noi elemente de discordie și de antagonism sau de a le perpetua pe acelea care au existat, și care n'ar putea decât să compromită pacea Europei și prin urmare și a Lumei“*.

Pe baza acestui principiu, partidul național Român din Ardeal, organizat pe o largă bază democratică, încă

¹³⁾ M. Tican, „Spre Bicsadul Oltului“.

din 1848, prin reprezentanții lui legitimi convocați la 12 Octombrie 1918, la Oradea Mare, hotărârea atitudinea față de Ungaria și o fixară printr'o **rezoluțiune**, ce urma să fie citită în parlamentul Ungar de către d. Vaida-Voevod, și care în esență cuprindea :

Libertate deplină națională ;

Pe temeiul dreptului ca fiecare națiune să poată hotărî liber de soarta ei națiunea română din Ungaria și Ardeal, liberă de orice înrâurire streină, să hotărască singură așezarea ei printre națiunile libere ;

Nu recunoaște îndreptățirea parlamentului și guvernului maghiar, să se considere ca reprezentanțe ale națiunii române pe care să o reprezinte la congresele de pace ;

Nimeni în afară de comitetul executiv al partidului național român, nu poate fi îndreptățit să hotărască de situația politică a națiunii române.

După completarea comitetului cu încă 4 delegați ai partidului social-democrat și după ce schimbară denumirea în „**Consiliul Național Român**“, guvernul maghiar al lui Karolyi, recunoaște în el ca singurul îndreptățit să vorbească în numele tuturor Românilor din Ungaria.

În noaptea de 31 Oct./1 Nov. 1918, se deslănțue revoluția la Budapesta, care în scurt timp se întinse în toată țara și în Ardeal.

Consiliul Național Român pentruca să așere viața și avutul Românilor din Ardeal, ia măsuri de organizarea „**Consiliilor și Gărzilor Naționale**“. Toți Românii alergară cu dragă inimă și se puseră la dispoziția acestor Consilii, sub faldurile drapelului național.

La 10 Noembrie, Consiliul Național, printr'un memorandum telegrafiat la Budapesta, cere ca „*în înțelesul*

dreptului de liberă dispozițiune a neamului cât și spre scopul de a păstra ordinea publică, siguranța averii și a vieții" să ia în primire cu putere deplină de guvernare, toate teritoriile locuite de Români în Ardeal și Țara Ungurească, luându-și în acelaș timp angajamentul ca față de celelalte popoare de pe acest teritoriu, să respecte principiile lui Wilson.

Ca urmare a acestei intervențiuni, guvernul ungar delegă pe Oskar Iaszi, să trateze și să facă tot posibilul ca să ajungă la o înțelegere cu Consiliul Național Român. Punctele de vedere român și ungar, fiind diametral opuse, la 15 Noembrie tratativele sunt definitiv rupte.

Între 15 Noembrie și 1 Decembrie 1918, se intensifică pregătirile pentru marea adunare, ce urma să aibă loc la 1 Decembrie pe platoul cetății dela Alba-Iulia, unde în 1784, eroii neamului Horia și Cloșca, luptând pentru acelaș ideal, realizat de data aceasta, au fost trași pe roată.

În ziua de 1 Decembrie, zi măreață pentru neamul românesc, fiind de față delegați din toate părțile Ardealului, precum și reprezentanții Bucovinei și Basarabiei, o masă imensă de peste 150.000 oameni, în urma discursurilor înălțătoare ale d-lor : Ștefan Pop, Vasile Goldiș, Episcopul Miron Christea, Iuliu Maniu, Jumanca, etc. s'a votat rezoluțiunea „Unirei“ din care extragem :

„Adunarea națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți, la Alba-Iulia în ziua de 18 Noembrie (1 Decembrie) 1918, decretează unirea acelor Români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea proclamă în deosebi dreptul inalienabil

al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre“.

Urmează alte 8 puncte cu privire la autonomie provizorie, libertatea națională a popoarelor conlocuitoare, libertatea confesională, etc.

Ca urmare a acestei mari hotărâri, în ziua de 8 Ianuarie 1919, adunarea națională a Sașilor, întruniți la Mediaș, au decis în unanimitate unirea poporului Sas cu România. În proclamația adresată poporului Sas, de către reprezentanții lui, după ce arată că luând act de unirea Românilor din Ardeal, ca poporul cel mai numeros al acestui ținut, cu România, declară: *„În fața acestui fapt și cu convingerea că el este un eveniment mondial, poporul Sas din Transilvania, întemeindu-se pe dreptul popoarelor de a hotărî asupra lor însele, proclamă unirea sa cu Regatul României și trimite poporului Român salutul său frățesc și urările sale cordiale, pentru îndeplinirea desăvârșită a idealului său național“.*

Iată deci cum și cel de al 2-lea principiu, acel al **autodeterminării popoarelor**, a fost satisfăcut cu prisosință, prin rezoluția din 1 Dec. 1918 și 8 Ian. 1919.

Dealtfel să nu credem că printre Unguri nu sunt personalități care să se ridice contra ideilor revizioniste, și care să nu arate că Tratatul dela Trianon, a făcut din Ungaria un stat de o singură rasă, fiindcă monarhia Austro-Ungară nu mai corespundea principiului naționalităților. Nu, din contră și aci ca și în celelalte țări, găsim propovăduitori ai dreptății istorice, propovăduitori ai dreptului popoarelor, dintre care putem cita :

a) Un scriitor ungur scria în „Revue de Hongrie“ (1922) :

„Construcția monarhiei habsburgice nu răspundea principiului naționalității.

„Cu toate că în 1867 ea fu așezată pe această bază, garantând legal rolul preponderent al raselor ungară și germană, ea n'a putut să asigure desfășurarea normală a operațiilor naționaliste ulterioare, eminentamente slave de origine și acestea din urmă degenerară în forțe separatiste și dezagregante.

„Iată pentru ce, nu există nici o îndoială, că oricare ar fi fost ieșirea războiului mondial, întreprins în numele naționalismului, el trebuia să conducă la modificări esențiale, în construcția interioară a monarhiei: Înfrângerea o dezagregă, pacea o nimici.

„Pacea dela Trianon a făcut din Ungaria un stat de o singură rasă“¹⁴⁾ Central University Library Cluj

b) Scriitorul ungar S. Fenyés acuză poporul maghiar însuși, de iredentism. Într'un articol, criticând aspru presa ungară din România, el arată că „Oligarhia maghiară nu a fost decât prigonitoarea nașunilor de sub domnia Habsburgilor, sistemul latifundiar maghiar mergând chiar până la subjugarea însăși a maghiarilor, care au fost ținuți în aceeași robie ca și Românii și Slavii“¹⁵⁾.

Tratatul dela Trianon nu este decât opera bărbaților

14) Plurimus: Une nouvelle orientation de notre politique.

15) D. S. Fenyés atacă pe contele Istvan Bethlen care „împ de zece ani — zice el — a guvernat prin teroare, prin lupta împotriva liberei manifestări a ideilor, prin falsificarea francilor“. După ce trece n revistă chestiunea votului universal și a împrumutării țărănilor, arătând că dreptul de vot nu-l au decât 500.000 cetățeni, a 36-a parte sau 2 $\frac{1}{2}$ la sută din întreaga populație și că 5.000 familii dețin $\frac{1}{2}$ din pământul cultivabil, termină spunând că „Istoria maghiară este istoria unei înspăimântătoare minciuni“. („Universul“ 29 Decembrie 1923).

de Stat, care au luptat pentru ideea de drept, pentru unitatea popoarelor.

Tratatul dela Trianon este opera înfăptuită cu sacrificiul a sute de mii de vieți, și a sângelui curs din vinele noastre în atâtea lupte, pentru un ideal.

Tratatul dela Trianon nu poate să fie revizuit, căci el a pus capăt nedreptăților milenare, săvârșite de Unguri față de poporul Român nedreptățit, contra cărora opinia publică mondială, s'a revoltat la timp și nu a așteptat decât prilejul ca să le pue capăt.

Dacă dreptatea cauzei noastre mai stă înj cumpăna îndoelii cuiva, și dacă mai sunt astăzi încă unii dornici de aventuri, să se știe că avem un Rege tânăr și plin de calități, un Rege care va ști să păstreze neatinsă moștenirea primită dela Înaintașii săi, un Rege împrejurul căruia vom ști să menținem aprinsă în permanentă flacăra vie a virtuților străbune, un Rege împrejurul căruia noi cu toții vom face zid de nepătruns și vom da și ultima picătură de sânge pentru dreptatea și integritatea teritorială a Neamului nostru.
